

Gemeente Delfzijl
Postbus 20000
9930 PA DELFZIJL

Sontweg 10
9723 AT Groningen
Postbus 66
9700 AB Groningen
Telefoon 088 162 5000
info@vrgroningen.nl
www.veiligheidsregiogroningen.nl

Datum	21 mei 2017	Onze referentie	
Aantal bijlagen	-	Uw referentie	-
Behandeld door	M. de Jonge/ M. Sorkale	Sector	Risicobeheersing, team Specialistisch Advies
Telefoon	088 162 4662	E-mail	Menno.dejonge@vrgroningen.nl

Onderwerp **Voorontwerp Bestemmingsplan Oosterhorn 2017**

Geachte raad,

Veiligheidsregio Groningen heeft begin 2017 van u het voorontwerp bestemmingsplan Oosterhorn ontvangen. Veiligheidsregio Groningen adviseert u als belanghebbende graag in het kader van de veiligheid met betrekking tot dit plan.

Aanleiding

Voor het industrieterrein Oosterhorn zijn verschillende verouderde planologische regelingen uit onder meer de jaren vijftig en zestig van de vorige eeuw van toepassing. Deze regelingen zijn in 2013 van rechtswege vervallen. De gemeente Delfzijl stelt daarom een nieuw en geactualiseerd bestemmingsplan op voor het industrieterrein. Het doel van de gemeente is een breed gedragen bestemmingsplan dat een duurzame ontwikkeling van Oosterhorn faciliteert. Het bestemmingsplan voorziet in:

- ruimte voor zware industrie en havengebonden activiteiten;
- ontwikkelingsmogelijkheden voor de gevestigde bedrijven;
- ruimte voor de vestiging van nieuwe bedrijven;
- ontwikkeling van windenergie en de realisatie van windturbines (circa 54-100 MW).

Risicobronnen

Binnen het plangebied liggen diverse Brzo- en Bevi-inrichtingen. In en rond het plangebied bevinden zich diverse transportassen waarover gevaarlijke stoffen worden vervoerd (wegen, spoorwegen en waterwegen). In de omgeving van het plangebied staan windturbines. In het kader van de MER procedure voor onderhavig bestemmingsplan is een uitgebreide risico-inventarisatie en –analyse uitgevoerd¹. De inventarisatie van risicobronnen en risico's in het uitgevoerde onderzoek geeft geen aanleiding tot opmerkingen.

Het plangebied maakt nieuwe risicovolle inrichting mogelijk. Tevens maakt het voorgenomen ruimtelijke besluit nieuwe windturbines in het plangebied mogelijk. Het gebied is specifiek aangewezen en ingericht voor zware risicovolle activiteiten.

¹ Bestemmingsplan Oosterhorn, Milieueffectrapport, Deelrapport thema Externe Veiligheid, Witteveen+Bos Raadgevende ingenieurs B.V. en Antea Group, in opdracht van Gemeente Delfzijl, referentie nummer DZ131-1/16-020.56213, december 2016.

Hierbij is het essentieel dat kwetsbare objecten permanent uitgesloten worden en dat hierop gehandhaafd wordt.

Intermezzo: mogelijk dilemma

Het gebied kent geen veiligheidscontour (art 14 Bevi). Wij schetsen hieronder een denkbaar scenario dat een knelpunt kan vormen indien er niet tijdig over wordt nagedacht.

Scenario:

Een Bevi-inrichting kent een kantoor groter dan 50 personen. Dit kantoor ligt binnen een PR 10^{-6} -contour van een naastgelegen Bevi-inrichting. Omdat het bedrijf zelf ook een Bevi-inrichting is, is geen sprake van strijdigheid met de wetgeving. In de toekomst besluit het bedrijf vanwege nu nog niet bekende redenen (bijv. veranderde bedrijfsprocessen), zijn opslag met gevaarlijke stoffen te verkleinen. Het bedrijf valt daardoor niet meer onder de Bevi-wetgeving. Daarmee wordt het bedrijf een kwetsbaar object dat ligt binnen de 10^{-6} -contour van de naastgelegen inrichting. Nu is sprake van een saneringssituatie.

Voor de gevolgen van dit scenario kent de wetgeving geen oplossing. Mogelijk kunt zich wel (beleidsmatig) op deze situatie voorbereiden.

Advies Veiligheidsregio

Het advies van de veiligheidsregio gaat in op

1. algemene keuzes in het voorontwerp bestemmingsplan,
2. de regels van het voorontwerp en
3. de verantwoording van het groepsrisico in de toelichting (concreet de aspecten beheersbaarheid en zelfredzaamheid).

Ad 1. Algemene keuzes

Veel bedrijven concentreren zich in toenemende mate op hun core-business. Ondersteunende en serviceverlenende werkzaamheden worden in toenemende mate losgemaakt van het eigen bedrijf en ingehuurd bij derden. In de regels en toelichting missen we visie en sturing op de locatiekeuze van deze groep ondersteunende en serviceverlenende bedrijven. Deze groep bedrijven horen in de basis niet thuis in het (kerngebied van het) gebied Oosterhorn.

We adviseren u met dit bestemmingsplan sturing te geven aan de locatiekeuze van deze groep bedrijven.

Het gebied is specifiek aangewezen en ingericht voor zware risicovolle activiteiten. In het gebied kunnen zich significante calamiteiten voordoen, die de capaciteit van de gehele hulpverleningsketen te boven gaat. Een dergelijke clustering van deze inrichtingen vraagt ons inziens dan ook om een samenhangend en gebiedsdekkend zelfredzaamheids- en communicatieplan, zoals dat meer gemaakt is voor andere grote chemieclusters.

Wij adviseren u een dergelijk plan te initiëren, de veiligheidsregio ondersteunt u hierbij graag.

Ad 2. Regels

Ten aanzien van de regels de volgende adviezen:

- Hoofdstuk 1 artikel 1.16. Bluswater is van essentieel belang voor het bestrijden van een (dreigende) calamiteit bij een inrichting. De grondslag voor de beoordeling van de mogelijkheden van bestrijdbaarheid in de verantwoording van het groepsrisico gaat uit van de continue beschikbaarheid van voldoende bluswater. Wij adviseren u dan ook drinkwaterleidingen, die essentieel zijn voor de brandweer, te laten vallen onder de definitie van objecten met een hoge infrastructurele waarde. Tevens adviseren wij u een gebiedsanalyse uit te voeren naar mogelijke knelpunten op dit onderdeel in het voorgenomen plan. Graag ondersteunen wij u in deze analyse.
- Hoofdstuk 3 Artikel 3.2.4 voorwaardelijke verplichting. Wij adviseren u toe te voegen dat een advies van de Veiligheidsregio over de maatregelen verplicht is.

- Hoofdstuk 3. Artikel 5. Bestemming Groen. Dit artikel sluit kwetsbare objecten niet uit en deze bestemming is ondergeschikt o.a. bedoeld voor:
 - g. dagrecreatieve voorzieningen;
 - h. educatief medegebruik;
 - i. medegebruik ten behoeve van onderzoeksdoeleinden.

Ook het gebied van het voormalige dorpje Hevekes heeft de bestemming 'Groen'. Ons inziens is deze mogelijkheid voor kwetsbare objecten op deze locatie strijdig met hoofdkeuzes. Daarnaast vinden wij het onwenselijk, gezien de ligging midden in het gebied Oosterhorn, dat zich hier grotere groepen personen bevinden. Wij adviseren u dit artikel aan te scherpen en het verblijf van personen in het gebied Hevekes zoveel mogelijk te beperken.

Ad 3. Bestrijdbaarheid en zelfredzaamheid

In de toelichting wordt voor de verantwoording van het groepsrisico ingegaan op de aspecten bestrijdbaarheid en zelfredzaamheid. Deze tekst is niet afgestemd met de Veiligheidsregio Groningen. In de bijlage vindt u een uitgewerkt advies op deze onderdelen. We adviseren u om het advies van de veiligheidsregio mee te wegen bij de groepsrisicoverantwoording.

Ik hoop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd. Indien u naar aanleiding van deze brief nog vragen heeft, kunt u contact opnemen met Menno de Jonge.

Met vriendelijke groet,
 het bestuur van Veiligheidsregio Groningen,
 namens deze, de regionaal commandant brandweer,
 namens hem,

Piet Tolsma
 Teamleider Specialistisch Advies

Deze brief is in afschrift verzonden aan:

- Veiligheidsregio Groningen, Cluster Eemsdelta, clustercommandant

Bijlage

Bestrijdbaarheid

Bij bestrijdbaarheid gaat het om de mogelijkheden tot voorbereiding van bestrijding en beperking van de omvang van een calamiteit. Om de gevolgen zoveel mogelijk te beperken, is het van belang dat de hulpverleningsdiensten niet worden belemmerd in de uitvoering van hun taken. Om de bestrijdbaarheid goed te kunnen beoordelen is gekeken naar de bereikbaarheid en de bluswatervoorzieningen in het plangebied.

Bereikbaarheid

Het plangebied en de risicobronnen zijn beoordeeld op de bereikbaarheid voor de hulpdiensten. Om te bepalen of de hulpdiensten tijdens een ramp of een zwaar ongeval voldoende snel kunnen optreden, is de opkomsttijd beoordeeld. Om te bepalen of het plangebied en de risicobronnen bovenwinds (met de windrichting mee) kunnen worden benaderd, is de tweezijdige bereikbaarheid beoordeeld. Hieruit blijkt dat er sprake is van de volgende knelpunten:

1. Een eerste knelpunt is de ZAWZI (Zout AfvalWater ZuiveringsInstallatie) aan de Schakelweg 2. Conform vergunning heeft deze installatie twee toegangen (met elk een sleutelbuis). Deze twee toegangen zijn echter over maar één toegangsweg te benaderen. We zijn ons ervan bewust dat de ZAWZI locatie naast het Archeologisch monument Heveskes (paragraaf 2.2.6 en fig. 2.9) en een stuk spoorlijn met te grote hoogteverschillen ligt. Vooral als gevolg van het monument Heveskes is de tweede onafhankelijke toegangsweg dan ook moeilijk te creëren.
2. Het tweede knelpunt is de toegangsweg naar de alternatieve toegang (2e toegang voor hulpdiensten) naar Evonik Peroxide aan de Oosterhorn 14. Deze tweede toegangsweg is slechts aan het begin verhard en het grootste deel is onverhard. Tijdens ongunstig weer (nat, wegtrekkende vorst) is de weg niet geschikt voor brandweervoertuigen. Deze chemische fabriek ligt ten noorden van het monument Heveskes en het eerste deel van de toegangsweg is de toegangsweg naar de ZAWZI. Na de ZAWZI is de weg niet meer verhard.

De veiligheidsregio adviseert om deze knelpunten op te heffen en te zorgen voor een goede bereikbaarheid voor hulpvoertuigen binnen het plangebied. De handleiding 'Bereikbaarheid en bluswatervoorziening regio Groningen B&B²' geldt hierbij als uitgangspunt. Veiligheidsregio Groningen, Cluster Eemsdelta, kan u hierbij ondersteunen.

Bluswatervoorzieningen

Het plangebied en de risicobronnen zijn beoordeeld op de aanwezigheid en de beschikbaarheid van bluswatervoorzieningen. Om een calamiteit snel en effectief te kunnen bestrijden is het van essentieel belang dat de brandweer snel kan beschikken over voldoende bluswater. De Handleiding bereikbaarheid en bluswatervoorzieningen regio Groningen kan als uitgangspunt dienen voor het realiseren van goede bluswatervoorzieningen. Hieruit blijkt het volgende:

- De bereikbaarheid en bluswatervoorziening (primair, secundair, tertiair) in het plangebied is over het algemeen goed. Daar waar geen primaire bluswatervoorziening is, is conform afspraken een oplossing aangebracht.

Veiligheidsregio Groningen adviseert wel, zoals ook al in de brief aangegeven, om de drinkwaterleidingen, die essentieel zijn voor de brandweer, te laten vallen onder de definitie van objecten met een hoge infrastructurele waarde. Tevens adviseert de veiligheidsregio een gebiedsanalyse uit te voeren naar mogelijke knelpunten op dit onderdeel in het voorgenomen plan.

² Handleiding 'Bereikbaarheid en bluswatervoorziening regio Groningen', Veiligheidsregio Groningen, juli 2013.

Zelfredzaamheid

Bij zelfredzaamheid gaat het om de mogelijkheden voor personen in het invloedsgebied van een risicobron, om zichzelf in veiligheid te brengen indien een ramp of een zwaar ongeval plaatsvindt. Belangrijk aspect hierbij is, dat zij zichzelf kunnen onttrekken aan een dreigend gevaar zonder daadwerkelijke hulp van de hulpverleningsdiensten, bijvoorbeeld door te vluchten of te schuilen. De mate van zelfredzaamheid in het rampgebied is bepalend voor de omvang van de hulpverlening tijdens een ramp of een zwaar ongeval. Om de zelfredzaamheid van de aanwezige personen te beoordelen, zijn de volgende aspecten beoordeeld:

- zelfredzaam vermogen;
- ontvluchtingsmogelijkheden;
- alarmeringsmogelijkheden.

Zelfredzaam vermogen

Het plangebied is beoordeeld op de mate van zelfredzaamheid van personen. Hierbij is het fysieke vermogen beoordeeld, zoals geestelijke en/of lichamelijke beperkingen van groepen personen. Hieruit blijkt het volgende:

- Het plan sluit kwetsbare objecten uit. De werknemers van de bedrijven worden als zelfredzaam beschouwd. Verder wordt verondersteld dat zij met de risico's in het industriegebied bekend zijn.

Ontvluchtingsmogelijkheden

Het plangebied is beoordeeld op de mogelijkheden voor ontvluchten van het mogelijke rampgebied. Hierbij zijn de vluchtmogelijkheden loodrecht van de risicobronnen beoordeeld. Hieruit blijkt het volgende:

- Het plangebied en met name de directe omgeving van de risicobronnen bieden voldoende vluchtmogelijkheden, die loodrecht van de risicobronnen weggeleiden.

Alarmeringsmogelijkheden

Het plangebied is beoordeeld op de mogelijkheden voor alarmering. Hierbij is beoordeeld of het plangebied in het sirenebereik van het bestaande Waarschuwing en Alarmering Systeem (WAS) ligt. Hieruit blijkt het volgende:

- Het Chemiepark kent een eigen alarmeringssysteem, afgestemd op de calamiteiten die zich kunnen voordoen op het bedrijventerrein.
- Het grootste deel van het plangebied ligt in het sirenebereik van het WAS (WAS-palen 23-770, 23-527 en 23-768).
- het ministerie van Justitie en Veiligheid heeft bekend gemaakt, vanaf 2020 met de WAS-sirenes te willen stoppen. Eind 2012 is NL-Alert geïntroduceerd. Met NL-Alert kan de overheid mensen in een rampgebied en in de directe omgeving van een (dreigende) noodsituatie met een tekstbericht informeren via de eigen mobiele telefoon. Hierdoor is en blijft een snelle alarmering in het plangebied mogelijk.

Veiligheidsregio Groningen adviseert om de personen in het plangebied bij een ramp niet alleen via het bestaande WAS maar ook op een andere wijze te alarmeren (radio, NL-Alert, televisie, geluidswagen, enz.).